เกษตรนวัตกรรม
เพื่อความยั่งยืน
เกษตรกรไทย

คู่มือโครงการ

สินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง

1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

ตลาดนำการผลิต
ตลาดนำการวิจัย
สินค้าเกษตรปลอดภัยมูลค่าสูง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

คำนำ

การพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการยกระดับการผลิตจากเกษตรเชิงปริมาณไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรและบริการที่มีมูลค่าสูง โดยมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม องค์ความรู้ และข้อมูลในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่ม และการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรและพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. (2566 – 2570)

โครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567–2569 โดยมีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของสินค้าเกษตร กลุ่มเกษตรกร ตลอดจนข้อมูลศักยภาพและบริบทของพื้นที่เป้าหมายอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดชุดข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ วางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาสินค้าเกษตรในระดับพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 การดำเนินโครงการมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์และต่อยอดจากข้อมูลที่ได้จัดเก็บไว้ในระยะที่ผ่านมา โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงลึก ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของข้อมูล รวมทั้งเพิ่มเติมข้อมูลที่มีความจำเป็นต่อการวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงในพื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ยกระดับ) จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้ดำเนินการมาแล้วในระยะที่ผ่านสา และไม่มีการรับสมัครพื้นที่ใหม่ เพื่อให้ชุดข้อมูลมีความครบถ้วน ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คู่มือการดำเนินงานโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความเข้าใจในกรอบแนวทาง ขั้นตอน วิธีการจัดเก็บ ปรับปรุง ตรวจสอบ และบันทึกข้อมูล ตลอดจนแนวทางการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ศักยภาพและกำหนดแนวทางการพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงในระดับพื้นที่ อันจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีประสิทธิภาพ และสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการ ตลอดจนช่วยสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลที่ภาครัฐได้ดำเนินการจัดเก็บไว้ให้เกิดความคุ้มค่า ต่อเนื่อง และนำไปสู่การพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของตลาดอย่างเป็นรูปธรรม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

สารบัญ

หน้า

คำนำ ..... ก

สารบัญ ..... ข

สารบัญตาราง ..... ค

ส่วนที่ 1 โครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 1

- หลักการและเหตุผล 1
- วัตถุประสงค์ 1
- เป้าหมาย 1
- ขั้นตอนการดำเนินงาน 2
- ตัวชี้วัด 5
- ผลผลิต (Output) 5
- ผลลัพธ์ (Outcome) 5
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ 5
- ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ 5
- ระยะเวลาดำเนินการ 5
- หน่วยงานรับผิดชอบ 5

ส่วนที่ 2 แนวทางการดำเนินงาน 6

- กลไกการบริหารโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง 6
- การขับเคลื่อนงานของหน่วยงาน 10
- หลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่เข้าร่วมโครงการฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 13
- กรอบแนวทางการคัดเลือกและจำแนกประเภทกลุ่มสินค้าและบริการ 16
- การรายงานผลการดำเนินงาน 16
- การติดตามและประเมินผลโครงการฯ 17
- การสรุปและการวิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงาน 19
- ปฏิทินการดำเนินงานโครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 20

ภาคผนวก 22

สารบัญตาราง

ตาราง **หน้า**

1. สรุปหน้าที่หลักของหน่วยงานร่วม บูรณาการ 12
2. หลักเกณฑ์การให้คะแนน 14
3. สรุปหน้าที่และการติดตามประเมินผล 18
4. ผังขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โครงการ 18
5. ปฏิทินการดำเนินงานโครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 20

1. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มุ่งเน้นการยกระดับการผลิตจากเกษตรเชิงปริมาณไปสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูง โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และข้อมูลเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการดำเนินโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2569 ได้มีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของสินค้าเกษตร กลุ่มเกษตรกร และศักยภาพของพื้นที่เป้าหมายอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดฐานข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาสินค้าเกษตรในระดับพื้นที่

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 โครงการยังคงดำเนินการจัดเก็บข้อมูล โดยมุ่งเน้นการจัดเก็บข้อมูลเชิงลึก การปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน การตรวจสอบความถูกต้อง และการเพิ่มเติมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาและยกระดับสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงในพื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ยกระดับ) จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้ดำเนินการไว้แล้วในระยะที่ผ่านมา โดยไม่มีการรับสมัครพื้นที่ใหม่

การดำเนินงานดังกล่าวจะทำให้ฐานข้อมูลมีความครบถ้วน ถูกต้อง และทันสมัย สามารถใช้สนับสนุนการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ การกำหนดแนวทางพัฒนาสินค้าเกษตร การเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการติดตามผลการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ภาครัฐได้ลงทุนจัดเก็บไว้แล้วให้เกิดความคุ้มค่าและต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ตามหลักการยกระดับ “เกษตรนวัตกรรม เพื่อความยั่งยืนเกษตรกรไทย”

2. เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลเชิงพื้นที่ ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อเนื่องในการขับเคลื่อนนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง และเพิ่มประสิทธิภาพการบูรณาการทำงานร่วมกัน

3. เป้าหมาย

จำนวนท้องถิ่นที่ได้รับการส่งเสริมให้ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น

หมายเหตุ : แต่ละจังหวัดมีท้องถิ่นที่ได้รับการส่งเสริมฯ ไม่น้อยกว่า 2 ท้องถิ่น หรือตามความเหมาะสม

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2569 ไม่มีการเปิดรับสมัครพื้นที่ใหม่ โดยมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลเดิม การทบทวนและปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ตลอดจนการจัดเก็บข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ยกระดับ) จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอยู่เดิม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ศักยภาพ จัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนารายสินค้า และสนับสนุนการยกระดับสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงอย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

4.1 การชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน

คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง กำหนดแนวทางและเป้าหมายการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 ให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาภาคการเกษตร พร้อมทั้งดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน หลักเกณฑ์การกำหนดพื้นที่ยกระดับ แนวทางการจัดเก็บและปรับปรุงข้อมูล ตลอดจนวิธีการบันทึกข้อมูลในระบบ 500TB และการรายงานผลการดำเนินงานแก่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันและปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

4.2 การทบทวนและปรับปรุงข้อมูล

ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทบทวนพื้นที่และสินค้าเกษตรที่เข้าร่วมโครงการฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567–2569 เพื่อให้ทราบสถานะปัจจุบันของพื้นที่และสินค้าเกษตร ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในระบบ 500TB ว่ามีความครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันหรือไม่ หากข้อมูลไม่ชัดเจนหรือไม่ตรงกับสถานการณ์จริง ให้ประสานหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อยืนยันข้อมูล ก่อนปรับปรุงข้อมูลในระบบ 500TB ขอให้หน่วยงานดำเนินงานทบทวนและปรับปรุงข้อมูลในระบบ 500 TB ให้แล้วเสร็จ ภายในเดือนพฤศจิกายน 2569

4.3 การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ยกระดับ) จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น

นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 4.2 อาทิ ศักยภาพ โอกาสของสินค้า ปัญหา ข้อจำกัด ความพร้อมของเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความเป็นไปได้ในการพัฒนาสินค้าให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม มาใช้ประกอบการกำหนดพื้นที่ยกระดับ จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น (จังหวัดละไม่น้อยกว่า 2 ท้องถิ่นหรือตามเหมาะสม) โดยไม่มีการรับสมัครพื้นที่ใหม่ และให้ใช้เกณฑ์และวิธีการที่ส่วนกลางกำหนด สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้านำเสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP : Single Command Province) เพื่อให้ความเห็นชอบ และส่งผลการกำหนดพื้นที่ยกระดับของแต่ละจังหวัดให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.) ภายในวันที่ 16 ธันวาคม 2569

4.4 การจัดเก็บข้อมูล

ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้ข้อมูลเดิมเป็นฐาน ไม่จัดเก็บข้อมูลซ้ำโดยไม่จำเป็น และเพิ่มเติมเฉพาะข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงหรือจำเป็นต่อการวิเคราะห์และพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง หากพบข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นปัจจุบัน ต้องประสานหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ให้แก้ไขก่อนนำไปบันทึกและปรับปรุงข้อมูลในระบบ 500TB ให้ครบถ้วน โดย

- พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ เดิมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2569 ให้ตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลเดิมให้เป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม

- พื้นที่ยกระดับ จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น (จังหวัดละไม่น้อยกว่า 2 ท้องถิ่น หรือตามเหมาะสม) ให้จัดเก็บข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์และวางแผนพัฒนา

4.5 การวิเคราะห์ศักยภาพและจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนารายสินค้า

นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 4.2 4.3 และ 4.4 มาวิเคราะห์สถานการณ์ของสินค้าเกษตรศักยภาพ ปัญหา ข้อจำกัด และโอกาสในการพัฒนาของแต่ละพื้นที่ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาสินค้าที่เหมาะสมและสามารถดำเนินการได้จริง และดำเนินการจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนารายสินค้าหรือแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ระบุรายละเอียด เช่น กิจกรรมที่จะดำเนินการ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานสนับสนุน ระยะเวลาดำเนินงาน เป้าหมาย ผลผลิตและผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ เพื่อให้พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีผลการวิเคราะห์ศักยภาพและแผนพัฒนารายสินค้าที่ชัดเจน โดยแต่ละกิจกรรมเชื่อมโยงกับข้อมูล ปัญหา และความต้องการพัฒนาของพื้นที่ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานได้ และหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ซ้ำซ้อนหรือไม่สอดคล้องกับปัญหาของสินค้า โดย

- พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ เดิมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2569 ให้ทบทวนแผนเดิมและสถานะการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม โดยจำแนกกิจกรรมที่ดำเนินการแล้ว อยู่ระหว่างดำเนินการ และยังไม่ได้ดำเนินการ พร้อมวิเคราะห์ปัญหาหรือสาเหตุที่ทำให้กิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน

- พื้นที่ยกระดับ จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น ให้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อประเมินศักยภาพสินค้า พัฒนาคุณภาพสินค้า ลดต้นทุน ผลผลิต คุณภาพและมาตรฐาน เทคโนโลยี การแปรรูป พัฒนาบรรจุภัณฑ์ การเพิ่มมูลค่า สร้างแบรนด์สินค้า เพิ่มช่องทางการจำหน่าย สร้างโอกาสทางการตลาด พัฒนาการจัดเก็บและการขนส่ง ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

4.6 การดำเนินงานตามแผน

หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้าในพื้นที่ดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนารายสินค้าและแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่จัดทำหรือทบทวนไว้ โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทำหน้าที่ประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาสินค้าเป็นไปตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนด

4.7 การติดตามและรายงานผล

- หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า รายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP)

- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ตรวจสอบความครบถ้วนของรายงานติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนและผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นรายเดือนผ่านระบบ MBUD และบันทึกข้อมูลในระบบ 500TB

- คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP) ติดตามความก้าวหน้า ให้คำแนะนำ และประสานการแก้ไขปัญหา โดยรวบรวมประเด็นสำคัญเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) ตามความเหมาะสมหรือมีประเด็นเกี่ยวข้อง

- คณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายฯ ทั้ง 3 ด้าน รายงานผลการดำเนินงานในแต่ละด้านต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายฯ ตามรอบการรายงานที่กำหนด

- กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนติดตามการดำเนินโครงการเพื่อรวบรวม สรุป ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

4.8 การประเมินผล

การประเมินและสรุปผลการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน โดยใช้ข้อมูลจากระบบ 500TB รายงานผลการดำเนินงาน และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการและนำผลไปใช้ประกอบการกำหนดแนวทางพัฒนาระยะต่อไป

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและติดตามผลการพัฒนาพื้นที่และสินค้าเกษตรด้านพืช ประมง และปศุสัตว์ พร้อมวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ (กนท.) รวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมของโครงการ ผลผลิตที่เกิดขึ้น ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา และรายงานสรุปต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

5. ตัวชี้วัด

5.1 เชิงปริมาณ : จำนวนท้องถิ่นที่ได้รับการส่งเสริมให้ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น

5.2 เชิงคุณภาพ : รายได้เฉลี่ยด้านการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

6. ผลผลิต

มีการจัดเก็บ ปรับปรุง และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น

7. ผลลัพธ์

ชุดข้อมูลสินค้าเกษตรมีความครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ชุดข้อมูลสินค้าเกษตรของพื้นที่เป้าหมายได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน สามารถใช้สนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย การกำหนดแนวทางพัฒนาสินค้าเกษตรและการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

สินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงในพื้นที่ได้รับการยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน สามารถเพิ่มมูลค่าและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการเกษตรอย่างยั่งยืน

10. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2569 - กันยายน 2570

11. หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หน่วยงานร่วมดำเนินการ : กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมการข้าว กรมหม่อนไหม กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

หน่วยงานสนับสนุน : กรมชลประทาน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การสะพานปลา องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)

1. กลไกการบริหารโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

1.1 ส่วนกลาง

1) คณะกรรมการบริหารนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

องค์ประกอบ

ประธาน : ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองประธาน : หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ฝ่ายเลขานุการ : ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สป.กษ.

ผู้อำนวยการศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หน้าที่และอำนาจ

1. กำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง
2. ให้ความเห็นชอบการคัดเลือกพื้นที่และสินค้าเกษตรมูลค่าสูง
3. กำกับ ติดตาม และให้คำแนะนำปรึกษา ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาอุปสรรค
4. สรุปและรายงานความก้าวหน้าต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2) คณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ด้านพืช แมลงเศรษฐกิจ และบริการเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบ

ประธาน : อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

ฝ่ายเลขานุการ : รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่และอำนาจ

1. พิจารณาคัดเลือกพื้นที่และสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ด้านพืช แมลงเศรษฐกิจ และบริการเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงจัดทำแนวทางการดำเนินงานหรือขั้นตอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

2. จัดทำและนำแผนพัฒนารายสินค้าหรือพัฒนาสินค้าเกษตร ด้านพืช แมลงเศรษฐกิจ และบริการเชิงสร้างสรรค์ สู่การปฏิบัติ

3. ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3) คณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ด้านปศุสัตว์

<u>องค์ประกอบ</u>

ประธาน : อธิบดีกรมปศุสัตว์

ฝ่ายเลขานุการ : รองอธิบดีกรมปศุสัตว์ ที่ได้รับมอบหมาย

<u>หน้าที่และอำนาจ</u>

1. พิจารณาคัดเลือกพื้นที่และสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ด้านปศุสัตว์ รวมถึงจัดทำแนวทางการดำเนินงานหรือขั้นตอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

2. จัดทำและนำแผนพัฒนารายสินค้าหรือพัฒนาสินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ สู่การปฏิบัติ

3. ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

4) คณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ด้านประมง

<u>องค์ประกอบ</u>

ประธาน : อธิบดีกรมประมง

ฝ่ายเลขานุการ : รองอธิบดีกรมประมง ที่ได้รับมอบหมาย

<u>หน้าที่และอำนาจ</u>

1. พิจารณาคัดเลือกพื้นที่และสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ด้านประมง รวมถึงจัดทำแนวทางการดำเนินงานหรือขั้นตอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

2. จัดทำและนำแผนพัฒนารายสินค้าหรือพัฒนาสินค้าเกษตร ด้านประมง สู่การปฏิบัติ

3. ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.2 ส่วนภูมิภาค

1) คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

องค์ประกอบ

ประธาน : เกษตรและสหกรณ์จังหวัด

รองประธาน : เกษตรจังหวัด

ฝ่ายเลขานุการ : หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

อำนาจหน้าที่

1. ศึกษา วิเคราะห์ทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดที่เชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาระดับประเทศ ภาค และกลุ่มจังหวัด เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด และแผนปฏิบัติประจำปี เสนอคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดพิจารณา

2. วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง และสนับสนุนการขับเคลื่อนโยบาย/โครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด

3. รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด รวมทั้งวิเคราะห์สถานการณ์ปริมาณและราคาสินค้าเกษตรของจังหวัด

4. ติดตาม ปัญหาภาคการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เสนอแนวทางป้องกันและเตรียมการแก้ไขปัญหาและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรเร่งด่วน เพื่อบรรเทาเหตุและดำเนินการช่วยเหลือ

5. บูรณาการ บริหารจัดการแผนงาน โครงการ งบประมาณ และทรัพยากรของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงที่อยู่ในจังหวัด เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง

6. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานต่อคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด

7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานได้ตามความความจำเป็นและความเหมาะสม

8. เชิญหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ความเห็น และข้อเสนอแนะ รวมทั้งจัดส่งเอกสารและข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

9. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2) คณะทำงานขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ

องค์ประกอบ

ประธาน : เกษตรอำเภอ

ฝ่ายเลขานุการ : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอที่ได้รับมอบหมาย

อำนาจหน้าที่

1. จัดทำแนวทางสร้างการรับรู้ ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายต่าง ๆ ในพื้นที่และสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบาย/โครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. กำหนดขอบเขตและแนวทางการเก็บข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ของอำเภอรวมทั้ง ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3. ติดตามและรายงานสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อการเกษตรของอำเภอ และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรเร่งด่วน

4. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

5. เชิญหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ความเห็น และข้อเสนอแนะ รวมทั้งจัดส่งเอกสารและข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องตามที่คณะทำงานเห็นสมควร

6. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ภาพ กลไกการขับเคลื่อนโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

2. การขับเคลื่อนงานของหน่วยงาน

การดำเนินงานโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด โดยใช้ข้อมูลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาและข้อมูลในระบบ 500TB เป็นฐานในการวิเคราะห์ วางแผน และกำหนดแนวทางพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของแต่ละพื้นที่ การขับเคลื่อนงานให้ดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. การชี้แจงการดำเนินงาน : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ถ่ายทอดแนวทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน หลักเกณฑ์การกำหนดพื้นที่ยกระดับ แนวทางการจัดเก็บและปรับปรุงข้อมูล การบันทึกข้อมูลในระบบ 500TB และการรายงานผลการดำเนินงาน ให้หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบพร้อมทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งเตรียมข้อมูล เอกสาร และบุคลากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงาน ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง พร้อมประสานการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. การทบทวนและปรับปรุงข้อมูล : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่สินค้าเกษตร และผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เช่น การพัฒนาการผลิต การแปรรูป และการตลาดของพื้นที่และสินค้าเกษตรที่เข้าร่วมโครงการฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2569 ในระบบ 500TB ว่ามีความครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันหรือไม่ หากข้อมูลไม่ชัดเจนหรือไม่ตรงกับสถานการณ์จริงให้ประสานหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อยืนยันข้อมูล ก่อนปรับปรุงข้อมูลในระบบ 500TB **ขอให้ดำเนินงานทบทวนและปรับปรุงข้อมูลในระบบ 500 TB ให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน 2569**

3. การคัดเลือกพื้นที่ : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ยกระดับ) จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น (จังหวัดละไม่น้อยกว่า 2 ท้องถิ่นหรือตามเหมาะสม) ไม่มีการรับสมัครพื้นที่ใหม่ พร้อมพิจารณานำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2 ที่มีข้อมูลพร้อมและมีโอกาสพัฒนาสินค้าให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และให้ใช้เกณฑ์และวิธีการที่ส่วนกลางกำหนด ทั้งนี้ ให้ใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาและหลีกเลี่ยงการเลือกพื้นที่ โดยไม่มีเหตุผลหรือข้อมูลรองรับ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้านำเสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP : Single Command Province) เพื่อให้ความเห็นชอบ และส่งผลการกำหนดพื้นที่ยกระดับของแต่ละจังหวัดให้ กนท. **ภายในวันที่ 16 ธันวาคม 2569**

4. การจัดเก็บข้อมูล : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า จัดเก็บข้อมูลโดยใช้ข้อมูลเดิมเป็นฐาน ไม่จัดเก็บข้อมูลซ้ำโดยไม่จำเป็น และเพิ่มเติมเฉพาะข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงหรือจำเป็นต่อการวิเคราะห์และพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง โดยดำเนินการ

4.1 พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ เดิมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2569 ให้ตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลเดิมให้เป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม

4.2 พื้นที่ยกระดับ จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น ให้จัดเก็บข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์และวางแผนพัฒนา ครอบคลุมประเด็นสำคัญ อาทิ

- ข้อมูลการผลิต ปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต และคุณภาพสินค้า
- การรับรองมาตรฐาน เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ใช้ในการผลิต
- การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์
- ตลาด ผู้ซื้อ ช่องทางจำหน่าย ราคา และข้อมูลการซื้อขายจริง
- การบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร ปัญหา อุปสรรค และโอกาสในการพัฒนา

ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องจัดเก็บในทุกประเด็นที่ระบุ ทางจังหวัดสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมและบริบทของพื้นที่

4.3 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดและหน่วยงานเจ้าภาพสินค้าต้องร่วมกันตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล ให้สามารถตรวจสอบหรือยืนยันได้ หากพบข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นปัจจุบัน ต้องประสานหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ให้แก้ไขก่อนนำไปใช้วิเคราะห์

4.4 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด บันทึกและปรับปรุงข้อมูลในระบบ 500TB ให้ครบถ้วน พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลภายหลังการบันทึก เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

5. การวิเคราะห์ศักยภาพและจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนารายสินค้า : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สถานการณ์ของสินค้าเกษตรและบริการ ตั้งแต่การผลิต การรวบรวม การแปรรูป การขนส่ง จนถึงการจำหน่าย เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และโอกาสในการพัฒนา รวมทั้งพิจารณาว่าควรนำเทคโนโลยี นวัตกรรม หรือองค์ความรู้ใดมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาสินค้าที่เหมาะสมและสามารถดำเนินการได้จริง โดยแบ่งการดำเนินงาน ดังนี้

5.1 พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ เดิมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2569 ให้ทบทวนแผนเดิมและสถานะการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม โดยจำแนกกิจกรรมที่ดำเนินการแล้วอยู่ระหว่างดำเนินการ และยังไม่ได้ดำเนินการ พร้อมวิเคราะห์ปัญหาหรือสาเหตุที่ทำให้กิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน

5.2 พื้นที่ยกระดับ จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น ให้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อประเมินศักยภาพสินค้า ต้นทุนและผลผลิต คุณภาพและมาตรฐาน เทคโนโลยี การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และโอกาสทางการตลาด ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

5.3 กำหนดประเด็นและลำดับความสำคัญในการพัฒนา โดยพิจารณาจากความจำเป็น ความพร้อม ความเป็นไปได้ ประโยชน์ที่จะได้รับ และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.4 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนารายสินค้าหรือแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ของสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงเป็นรายพื้นที่ โดยระบุปัญหาที่ต้องแก้ไข กิจกรรมที่จะดำเนินการ หน่วยงานรับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินงาน ตัวชี้วัด และผลที่คาดว่าจะได้รับให้ชัดเจน พร้อมกำหนดแนวทางบูรณาการ

งบประมาณ และทรัพยากรของแต่ละหน่วยงานตามภารกิจ โดยให้กิจกรรมสอดคล้องกับข้อมูลสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาของพื้นที่ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานได้ และหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ซ้ำซ้อนหรือไม่สอดคล้องกับปัญหาของสินค้า

6. การดำเนินงานตามแผน : หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้าในพื้นที่ดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนารายสินค้าและแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่จัดทำหรือทบทวนไว้ โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทำหน้าที่ประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาสินค้าเป็นไปตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนด

7. การติดตามและรายงานผล : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนพัฒนาและการใช้จ่ายงบประมาณ พร้อมรายงานผลตามรอบระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้สามารถทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขได้อย่างต่อเนื่อง

7.1 หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า รายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP)

7.2 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ตรวจสอบความครบถ้วนของรายงานติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนและผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นรายเดือนผ่านระบบ MBUD และบันทึกข้อมูลในระบบ 500TB

7.3 คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP) ติดตามความก้าวหน้า ให้คำแนะนำ และประสานการแก้ไขปัญหา โดยรวบรวมประเด็นสำคัญเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) ตามความเหมาะสม

7.4 หากผลการดำเนินงานล่าช้าหรือไม่เป็นไปตามแผน ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบระบุสาเหตุ แนวทางแก้ไข และระยะเวลาที่คาดว่าจะดำเนินการได้ เพื่อใช้ประกอบการติดตามในรอบถัดไป

ตารางที่ 1 สรุปบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบหลัก
1. คณะกรรมการบริหารนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงฯ	กำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย พิจารณาให้ความเห็นชอบการคัดเลือกพื้นที่และสินค้าเกษตรมูลค่าสูง กำกับติดตาม และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค
2. คณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายฯ ทั้ง 3 ด้าน	พิจารณาคัดเลือกพื้นที่และสินค้าเกษตรตามภารกิจ จัดทำและขับเคลื่อนแผนพัฒนารายสินค้า ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายฯ
3. กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.)	ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ ประสานงาน รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อำนวยการขับเคลื่อนการดำเนินงาน สรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม และรายงานต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายฯ

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบหลัก
4. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.)	ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ ปัญหาและอุปสรรค และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
5. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด	เป็นหน่วยงานหลักในการประสานและบูรณาการงานระดับจังหวัด ทบทวนและปรับปรุงข้อมูล ประสานการกำหนดพื้นที่ยกระดับ จัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนารายสินค้า ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน
6. คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP)	พิจารณาให้ความเห็นชอบพื้นที่ยกระดับ ติดตาความก้าวหน้า ให้คำแนะนำ และประสานการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานระดับจังหวัด
7. คณะทำงานขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ	สนับสนุนการประสานงานในพื้นที่ ตรวจสอบข้อมูลด้านการเกษตร ติดตามสถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรค และรายงานผลต่อคณะกรรมการระดับจังหวัด
8. หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า	สนับสนุนข้อมูลวิชาการ วิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาของสินค้า จัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนารายสินค้า และดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนด
9. หน่วยงานสนับสนุน	สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม บุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรตามภารกิจ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง
10. เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร	ให้ข้อมูลการผลิต ต้นทุน ตลาด ปัญหาและความต้องการ ร่วมวิเคราะห์และจัดทำแผน ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสินค้าและให้ข้อมูลผลการดำเนินงาน

3. หลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ยกระดับ) จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ยกระดับ) ภายใต้โครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 ดำเนินการภายใต้กรอบแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีเป้าหมายและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และไม่มีการรับสมัครพื้นที่ใหม่ นำผลการทบทวนพื้นที่ สถานะการดำเนินงาน และคุณภาพข้อมูลของพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ ปี 2567 - 2569 มาใช้ประกอบการกำหนดพื้นที่ยกระดับ จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น โดยเป็นพื้นที่เดิม การกำหนดพื้นที่ให้พิจารณาจาก ศักยภาพและโอกาสในการยกระดับสินค้า การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับการผลิต แนวโน้มการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนของเกษตรกร ความพร้อมของเกษตรกรและแนวทางแก้ไขปัญหา ความพร้อมของหน่วยงานและตลาด รวมทั้งพิจารณาความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นพื้นที่ต้นแบบหรือขยายผล

ในอนาคต ทั้งนี้ ให้จัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ตามเกณฑ์ดังกล่าว และคัดเลือกเป็นพื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ยกระดับ) จำนวนไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่นตามเป้าหมายของโครงการฯ

3.1 หลักเกณฑ์การให้คะแนน

ประกอบด้วย เกณฑ์ 5 ด้าน คะแนนเต็ม 100 คะแนน ดังนี้

ตารางที่ 2 หลักเกณฑ์การให้คะแนน

รายละเอียด	คะแนน
1. ศักยภาพและโอกาสในการยกระดับสินค้า (20 คะแนน)	
☐ มีข้อมูลจำนวนเกษตรกร พื้นที่ผลิต และปริมาณผลผลิต พร้อมระบุปีของข้อมูล	5
☐ มีข้อมูลจุดเด่น คุณภาพ หรือมาตรฐานของสินค้า เช่น มีคุณสมบัติพิเศษ เป็นสินค้า GI ได้รับมาตรฐาน GAP อินทรีย์ ฯลฯ	5
☐ มีแนวทางพัฒนาสินค้าที่ชัดเจน เช่น การเพิ่มคุณภาพ แปรรูป พัฒนาผลิตภัณฑ์ ระบุในแผนพัฒนาสินค้า	5
☐ มีข้อมูลตลาดหรือราคา แสดงโอกาสในการเพิ่มมูลค่าสินค้า เช่น ข้อมูลราคา ข้อมูลตลาดระบุแหล่งที่มา	5
รวม	**20**
2. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับการผลิต (25 คะแนน)	
☐ สามารถระบุเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่จะนำมาใช้กับสินค้าและขั้นตอนการผลิตได้ชัดเจน เช่น ภาพถ่ายที่มีการใช้จริง แผนที่มีระบุการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม	5
☐ มีแผนหรือหลักฐานการนำเทคโนโลยีไปใช้ในแปลงหรือกระบวนการผลิต เช่น ภาพถ่ายที่มีการใช้จริง	5
☐ มีข้อมูลแสดงว่าเทคโนโลยีช่วยแก้ปัญหาการผลิตหรือเพิ่มประสิทธิภาพได้ เช่น ภาพถ่ายที่มีการใช้จริง	5
☐ มีข้อมูลหรือผลทดลองสนับสนุนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น มีผลการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต หรือเพิ่มคุณภาพ หรือเอกสารทางวิชาการ	5
☐ มีความพร้อมด้านเกษตรกร อุปกรณ์ และผู้รับผิดชอบในการนำไปใช้จริง	5
รวม	**25**
3. แนวโน้มการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนของเกษตรกร (20 คะแนน)	
☐ มีข้อมูลต้นทุน ผลผลิต ราคา หรือรายได้ก่อนการพัฒนา	5
☐ มีตัวเลขเป้าหมายหลังการพัฒนา เช่น ผลผลิตเพิ่ม ต้นทุนลด หรือราคาขายสูงขึ้น	5
☐ มีตารางคำนวณแสดงผลต่างของต้นทุนหรือรายได้ก่อนและหลังพัฒนา	5
☐ มีข้อมูลสนับสนุนว่าเป้าหมายมีความเป็นไปได้ เช่น ผลทดลอง ข้อมูลซื้อขายจริง หรือข้อมูลจากหน่วยงานวิชาการ	5

รายละเอียด	คะแนน
รวม	**20**
4. ความพร้อมของเกษตรกรและแนวทางแก้ไขปัญหา (20 คะแนน)	
☐ มีรายชื่อเกษตรกร จำนวนสมาชิก และข้อมูลสินค้าที่ผลิต	5
☐ เกษตรกรยืนยันความประสงค์เข้าร่วมการพัฒนา เช่น หนังสือแสดงความประสงค์หรือมติที่ประชุมของกลุ่ม	5
☐ มีข้อมูลยืนยันปัญหาหลักของสินค้า เช่น ต้นทุนสูง ผลผลิตเสียหาย หรือคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน	5
☐ มีแผนแก้ไขปัญหาที่ระบุกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาดำเนินงาน	5
รวม	**20**
5. ความพร้อมของหน่วยงานและตลาด (15 คะแนน)	
☐ มีหน่วยงานเจ้าภาพและผู้รับผิดชอบชัดเจน	5
☐ มีหน่วยงานสนับสนุนหรือแผนสนับสนุนเทคโนโลยีและการพัฒนาสินค้า	5
☐ มีหลักฐานตลาดหรือช่องทางจำหน่าย เช่น ข้อมูลผู้ซื้อ ประวัติซื้อขาย หรือหนังสือแสดงความสนใจซื้อ	5
รวม	**15**

วิธีให้คะแนนสำหรับทุกจังหวัด

- เอกสารต้องระบุแหล่งที่มาและวันที่หรือปีข้อมูล และตรวจสอบได้
- การคาดการณ์รายได้ต้องมีตัวเลขตั้งต้น เป้าหมาย และวิธีคำนวณ ไม่ใช้ข้อความว่า “คาดว่าจะเพิ่มรายได้” เพียงอย่างเดียว
- ให้นำคะแนนรวมมาใช้จัดลำดับความสำคัญประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ SCP โดยต้องเป็นไปตามกรอบและเป้าหมายของโครงการฯ

หมายเหตุ : กรณีพื้นที่เป้าหมายมีคะแนนรวมเท่ากัน ให้พิจารณาคะแนนด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับการผลิตเป็นลำดับแรก โดยให้พื้นที่ที่ได้คะแนนด้านดังกล่าวสูงกว่าจะได้รับการจัดลำดับก่อน เพื่อมุ่งเน้นการยกระดับสินค้าเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ หากคะแนนเท่ากันอีก ให้พิจารณาเกณฑ์ด้านอื่นและหลักฐานประกอบ

3.2 ขั้นตอนคัดเลือกที่จังหวัดนำไปปฏิบัติได้

1) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด รวบรวมรายชื่อพื้นที่เดิม พร้อมตรวจสอบข้อมูลและผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ว่าพื้นที่ยังมีเกษตรกร สินค้า และโอกาสพัฒนาจริงหรือไม่

2) ให้หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้าวิเคราะห์และเสนอข้อมูล ระบุปัญหาหลัก โอกาสเพิ่มมูลค่า ความพร้อม และแนวทางพัฒนาของท้องถิ่นที่จะเสนอเป็นพื้นที่เป้าหมาย (พื้นที่ยกระดับ) ในปี พ.ศ. 2570 เป้าหมายจังหวัดละไม่น้อยกว่า 2 ท้องถิ่น

3) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เปรียบเทียบพื้นที่ตามเกณฑ์เดียวกัน ใช้หลักฐานประกอบการพิจารณา ไม่เลือกจากความคุ้นเคยหรือความต้องการของหน่วยงานเพียงอย่างเดียว

4) จัดลำดับความสำคัญและคัดเลือกพื้นที่ ให้ครบเป้าหมายจังหวัดละไม่น้อยกว่า 2 ท้องถิ่น รวม 154 ท้องถิ่น โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ของส่วนกลางและแนวทางการกระจายพื้นที่ตามที่กำหนดเสนอคณะกรรมการ SCP พิจารณาเห็นชอบ แล้วส่งผลให้ส่วนกลางภายในกำหนด

4. กรอบแนวทางการคัดเลือกและจำแนกประเภทกลุ่มสินค้าและบริการ

การจำแนกประเภทสินค้าและบริการให้พิจารณาจากลักษณะสินค้า กิจกรรมการผลิต และหน่วยงานที่มีภารกิจรับผิดชอบ เพื่อกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้าให้ชัดเจน ดังนี้

1. **ด้านพืช แมลงเศรษฐกิจ และบริการเชิงสร้างสรรค์** ประสานกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักตามภารกิจ
2. **ด้านปศุสัตว์** ประสานกรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักตามภารกิจ
3. **ด้านประมง** ประสานกรมประมงเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักตามภารกิจ

กรณีสินค้ามีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดบทบาทการสนับสนุนให้ชัดเจน โดยพิจารณาจากภารกิจและความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงาน

5. การรายงานผลการดำเนินงาน

การรายงานผลมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ผลการใช้จ่ายงบประมาณ ปัญหาและอุปสรรค และสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการกำกับติดตามและปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

5.1 การรายงานผลของหน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า

หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า รายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP)

5.2 การรายงานผลของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตรวจสอบความครบถ้วนของรายงาน ติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ และรายงานผลการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นรายเดือนผ่านระบบ MBUD พร้อมบันทึกและปรับปรุงข้อมูลในระบบ 500TB ให้ครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

5.3 การรายงานผลระดับส่วนกลาง

คณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายฯ ทั้ง 3 ด้าน รายงานผลการดำเนินงานตามภารกิจต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายฯ ตามรอบการรายงานที่กำหนด

กนท. ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค และจัดทำรายงานภาพรวมเสนอต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายฯ

6. การติดตามและประเมินผลโครงการ

การติดตามและประเมินผลโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน ตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของข้อมูล ติดตามผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ตลอดจนประเมินผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดของโครงการ โดยกำหนดแนวทางดำเนินงานดังนี้

6.1 การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน

หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้าติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรมตามแผนพัฒนารายสินค้า รวบรวมผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ส่งให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตามระยะเวลาที่กำหนด

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตรวจสอบข้อมูลและผลการดำเนินงาน ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนด

6.2 การกำกับติดตามและแก้ไขปัญหา

คณะกรรมการ SCP กำกับติดตามความก้าวหน้า ให้คำแนะนำ และประสานการแก้ไขปัญหาในระดับจังหวัด โดยรวบรวมประเด็นสำคัญเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) ตามความเหมาะสม

หากพบว่าการดำเนินงานล่าช้าหรือไม่เป็นไปตามแผน ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบระบุสาเหตุ แนวทางแก้ไข ผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาที่คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ เพื่อใช้ประกอบการติดตามในรอบถัดไป

6.3 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด โดยใช้ข้อมูลจากระบบ 500TB รายงานผลการดำเนินงาน และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ผลการพัฒนาพื้นที่และสินค้าเกษตร ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การประเมินผลให้พิจารณาความครบถ้วนและความเป็นปัจจุบันของข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้วางแผนพัฒนารายสินค้า ความก้าวหน้าตามแผนปฏิบัติการ และผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดในโครงการ

สำหรับตัวชี้วัดด้านรายได้ ให้ใช้ข้อมูลรายได้ก่อนและหลังการพัฒนาที่มีแหล่งที่มาตรวจสอบได้ และใช้วิธีคำนวณที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบผลได้อย่างเหมาะสม

6.4 สรุปหน้าที่และการติดตามประเมินผล

ตารางที่ 3 สรุปหน้าที่และการติดตามประเมินผล

หน่วยงาน	หน้าที่ในการติดตามและประเมินผล	รอบเวลา / ผลส่งมอบ
หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า	ติดตามกิจกรรมตามแผน รวบรวมผล ปัญหา และข้อเสนอแนะ	รายงานตามรอบที่กำหนด
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด	ตรวจสอบข้อมูล ประสานหน่วยงาน ปรับปรุงข้อมูลในระบบ 500TB และรายงานผลผ่านระบบ MBUD	รายเดือน
คณะกรรมการ SCP	กำกับติดตามความก้าวหน้า ให้คำแนะนำ และประสานการแก้ไขปัญหา	ตามรอบประชุมหรือเมื่อมีประเด็นสำคัญ
คณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายฯ ทั้ง 3 ด้าน	ติดตามผลตามภารกิจและรายงานต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายฯ	ตามรอบการรายงานที่กำหนด
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	ประเมินผลตามตัวชี้วัด วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์และจัดทำข้อเสนอแนะ	ตามแผนการประเมินผล
กนท. (ฝ่ายเลขานุการฯ)	อำนวยการขับเคลื่อนโครงการ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม	ตามรอบการรายงานที่กำหนด
คณะกรรมการบริหารนโยบายฯ	พิจารณาผลการดำเนินงาน ให้ข้อเสนอแนะ และกำหนดแนวทางดำเนินงาน	ตามรอบการรายงานที่กำหนด

6.5 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลโครงการ

ตารางที่ 4 ผังขั้นตอนการติดตามและประเมินผลโครงการ

ขั้นตอน	รายละเอียด	หน่วยงาน
ขั้นที่ 1 ติดตามผลในพื้นที่	ติดตามกิจกรรม ผลงาน ปัญหา และอุปสรรคตามแผน	หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า
ขั้นที่ 2 ตรวจสอบและรายงานผล	ตรวจสอบข้อมูล บันทึกข้อมูลในระบบ 500TB รายงานผลการดำเนินงานและการเบิกจ่ายผ่านระบบ MBUD รายเดือน	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

ขั้นตอน	รายละเอียด	หน่วยงาน
ขั้นที่ 3 กำกับติดตามและแก้ไขปัญหา	พิจารณาความก้าวหน้า ให้คำแนะนำ กำหนดแนวทางแก้ไข และติดตามผลในรอบถัดไป	คณะกรรมการ SCP และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ขั้นที่ 4 ประเมินผลสัมฤทธิ์	ประเมินผลตามตัวชี้วัด วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และจัดทำข้อเสนอแนะ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
ขั้นที่ 5 สรุปผลระดับโครงการ	กนท. รวบรวมและสรุปผลในภาพรวม เสนอต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายฯ เพื่อใช้ประกอบการกำหนดแนวทางดำเนินงานในระยะต่อไป	กนท.

กรณีพบปัญหาหรือผลการดำเนินงานล่าช้า : ให้หน่วยงานรับผิดชอบระบุสาเหตุ แนวทางแก้ไข ผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จ ก่อนนำผลไปติดตามในรอบถัดไป

7. การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงาน

การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงานให้ใช้ข้อมูลจากระบบ 500TB รายงานผลการดำเนินงาน และข้อมูลจากการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบสถานะการดำเนินงาน ปัญหาและข้อจำกัด ตลอดจนโอกาสในการพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงในพื้นที่

7.1 การตรวจสอบและรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้อง ความเป็นปัจจุบัน และแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ โดยหลีกเลี่ยงการใช้ข้อมูลซ้ำซ้อนหรือข้อมูลที่ไม่สามารถตรวจสอบได้

7.2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนารายสินค้า โดยพิจารณากิจกรรมที่ดำเนินการแล้ว อยู่ระหว่างดำเนินการ และยังไม่ได้ดำเนินการ รวมทั้งวิเคราะห์สาเหตุของความล่าช้า ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

สำหรับข้อมูลด้านการพัฒนาสินค้า ให้พิจารณาศักยภาพการผลิต ต้นทุน ผลผลิต คุณภาพและมาตรฐาน การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และโอกาสทางการตลาดตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

7.3 การสรุปผลและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

กนท. รวบรวมและสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมของโครงการ โดยนำเสนอผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหารนโยบายฯ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงในระยะต่อไป

8. ปฏิทินการดำเนินงานโครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

ปฏิทินการดำเนินงานกำหนดขึ้นเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยเชื่อมโยงกิจกรรม ระยะเวลา หน่วยงานรับผิดชอบ และผลที่ต้องส่งมอบ ดังนี้

ตารางที่ 5 ปฏิทินการดำเนินงานโครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

ระยะเวลา	กิจกรรมหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผลที่ต้องส่งมอบ
พฤศจิกายน 2569	ชี้แจงแนวทาง เป้าหมาย ขั้นตอน และวิธีบันทึกข้อมูลในระบบ 500TB	กนท. / สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด	หน่วยงานรับทราบแนวทางและเตรียมความพร้อม
พฤศจิกายน 2569	ทบทวน ตรวจสอบ และปรับปรุงข้อมูลเดิมในระบบ 500TB	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด / หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า	ข้อมูลเดิมครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน
พฤศจิกายน – ธันวาคม 2569	วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ยกระดับไม่น้อยกว่า 154 ท้องถิ่น	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด / หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า	รายชื่อพื้นที่และข้อมูลประกอบการคัดเลือก
ภายใน 16 ธันวาคม 2569	เสนอพื้นที่ต่อคณะกรรมการ SCP เพื่อให้ความเห็นชอบ และส่งผลให้ กนท.	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด	ผลการกำหนดพื้นที่ยกระดับของจังหวัด
ธันวาคม 2569 – มกราคม 2570	จัดเก็บข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมในพื้นที่ยกระดับ	จังหวัด / หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า	ข้อมูลเชิงลึกที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์และวางแผนพัฒนา
มกราคม – มีนาคม 2570	วิเคราะห์ศักยภาพสินค้า ปัญหาต้นทุน เทคโนโลยี นวัตกรรม และโอกาสทางตลาด	จังหวัด / หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า / หน่วยงานสนับสนุน	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและประเด็นที่ต้องพัฒนา
มีนาคม – เมษายน 2570	จัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนารายสินค้าและแผนปฏิบัติการ	จังหวัด / หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า	แผนพัฒนารายสินค้าที่มีเป้าหมาย กิจกรรมรับผิดชอบ และตัวชี้วัดชัดเจน
เมษายน – กันยายน 2570	ดำเนินงานตามแผนพัฒนารายสินค้าและบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า / หน่วยงานสนับสนุน	ผลการดำเนินงานตามแผน

ระยะเวลา	กิจกรรมหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผลที่ต้องส่งมอบ
พฤศจิกายน 2569 – กันยายน 2570	ติดตามความก้าวหน้า รายงานผลและการเบิกจ่ายงบประมาณรายเดือนผ่านระบบ MBUD พร้อมปรับปรุงข้อมูลในระบบ 500TB	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด / หน่วยงานเจ้าภาพรายสินค้า	รายงานผลรายเดือนและข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน
สิงหาคม – กันยายน 2570	สรุปผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และประเมินผลการดำเนินโครงการ	กนท. / สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร / หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	รายงานผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะสำหรับระยะต่อไป

หมายเหตุ : 1. กำหนดเวลาที่ระบุเป็นช่วงเวลาเสนอสำหรับการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ส่วนกำหนดเวลาที่ระบุวันไว้ชัดเจนให้ถือปฏิบัติตามที่กำหนด

2. การรายงานผลและการเบิกจ่ายงบประมาณให้ดำเนินการตามรอบเวลาที่หน่วยงานกำหนด หากมีเหตุจำเป็นที่ทำให้การดำเนินงานล่าช้าหรือไม่เป็นไปตามแผน ให้หน่วยงานรับผิดชอบระบุสาเหตุ แนวทางแก้ไข และระยะเวลาที่คาดว่าจะดำเนินงาน

ภาคผนวก

คำนิยามและความหมายของคำที่ใช้ในการดำเนินโครงการ

เพื่อให้การดำเนินโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางการดำเนินงานไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง จึงกำหนดคำนิยามและความหมายของคำที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ดังต่อไปนี้

1. โครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง หมายถึง โครงการที่มุ่งพัฒนาพื้นที่และสินค้าเกษตรเป้าหมาย โดยนำข้อมูล ศักยภาพของพื้นที่ ความต้องการของตลาด เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม มาบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน เชื่อมโยงตลาด และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

2. การยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง หมายถึง การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรหรือบริการทางการเกษตรให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และศักยภาพในการแข่งขันสูงขึ้น โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของพื้นที่ ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่ม และการเชื่อมโยงตลาด พัฒนาการเก็บรักษาและการขนส่ง เพื่อเพิ่มมูลค่าการจำหน่ายและรายได้ของกลุ่มเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

ตัวอย่างการยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง

แนวทาง	ตัวอย่างการดำเนินงาน
1. ยกระดับกระบวนการผลิต	ใช้ระบบน้ำอัจฉริยะเพื่อลดการใช้น้ำและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
2. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน	พัฒนาผลผลิตให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด
3. เพิ่มมูลค่าสินค้า	แปรรูปผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงขึ้น
4. ลดต้นทุนการผลิต	ใช้เทคโนโลยีหรือปัจจัยการผลิตที่ช่วยลดต้นทุนต่อหน่วย
5. เชื่อมโยงตลาด	เชื่อมโยงกลุ่มเกษตรกรกับผู้ซื้อหรือผู้ประกอบการที่มีตลาดรองรับชัดเจน
6. พัฒนาการเก็บรักษาและการขนส่ง	ใช้เทคโนโลยีห้องเย็นหรือบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม และระบบขนส่งที่รวดเร็ว เพื่อลดความเสียหาย รักษาความสดใหม่

3. สินค้าเกษตรมูลค่าสูง หมายถึง สินค้าเกษตรหรือผลิตภัณฑ์จากการเกษตรที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น จากการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน กระบวนการผลิต การแปรรูป การสร้างความแตกต่าง หรือการพัฒนาตลาด โดยมีข้อมูลหรือเหตุผลสนับสนุนถึงโอกาสในการเพิ่มมูลค่าและรายได้ของเกษตรกร

4. สินค้าเกษตรเป้าหมาย หมายถึง สินค้าเกษตรหรือผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่จังหวัดคัดเลือกจากข้อมูลและศักยภาพของพื้นที่ โดยพิจารณาความพร้อมของเกษตรกร ความต้องการของตลาด โอกาสในการเพิ่มรายได้ และความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ยกระดับสินค้า และได้รับความเห็นชอบตามกลไกการบริหารโครงการที่กำหนด

5. กลุ่มเกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกร หมายถึง การรวมตัวของเกษตรกรในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์การเกษตร หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การรวบรวม การแปรรูป หรือการจำหน่ายสินค้าเกษตร โดยมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาสินค้าเกษตรเป้าหมาย

6. สินค้าเกษตรและบริการทางการเกษตร หมายถึง ผลผลิตจากภาคการเกษตรและบริการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตหรือการจัดการสินค้าเกษตร ซึ่งอาจครอบคลุมด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง และบริการทางการเกษตร ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามขอบเขตของโครงการและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

7. ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) หมายถึง กิจกรรมและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตร ตั้งแต่การจัดหาปัจจัยการผลิต การผลิต การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การรวบรวม การแปรรูป การขนส่ง การตลาด และการจำหน่าย ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีผลต่อคุณภาพ ต้นทุน ราคา และมูลค่าของสินค้าเกษตร

8. เทคโนโลยีทางการเกษตร หมายถึง ความรู้ วิธีการ เครื่องมือ อุปกรณ์ นวัตกรรม และระบบต่าง ๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิต การจัดการ การเก็บเกี่ยว การแปรรูป การเพิ่มคุณภาพ การตรวจสอบย้อนกลับ และการตลาดสินค้าเกษตร ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน ลดความสูญเสีย เพิ่มคุณภาพและมูลค่าสินค้า ตลอดจนเพิ่มรายได้และส่งเสริมความยั่งยืนในการประกอบอาชีพของเกษตรกร

ตัวอย่างเทคโนโลยีทางการเกษตร

ประเภท	ตัวอย่าง	ประโยชน์
1. เทคโนโลยีการผลิต	ระบบน้ำหยด เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ เครื่องจักรกลการเกษตร	ลดต้นทุนแรงงานและเพิ่มประสิทธิภาพ
2. เทคโนโลยีดิจิทัล	โดรนสำรวจแปลง ระบบ GPS แอปพลิเคชันเกษตร	เพิ่มความแม่นยำในการจัดการแปลง
3. เทคโนโลยีชีวภาพ	จุลินทรีย์ทางการเกษตร การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ปุ๋ยอินทรีย์อะมิโนนม	เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการผลิต
4. เทคโนโลยีการแปรรูป	เครื่องอบแห้ง เครื่องสกัดสารสำคัญ เครื่องแปรรูปอาหาร	เพิ่มมูลค่าและยืดอายุสินค้า

ประเภท	ตัวอย่าง	ประโยชน์
5. เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว	ห้องเย็น ระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น	ลดความสูญเสียและรักษาคุณภาพ
6. เทคโนโลยีการตลาด	ระบบตรวจสอบย้อนกลับ แพลตฟอร์มจำหน่ายสินค้าออนไลน์	สร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มช่องทางตลาด

สำหรับโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่ นำไปใช้ได้จริง เหมาะสมกับพื้นที่ ช่วยแก้ปัญหาการผลิตและมีแนวโน้มทำให้รายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้น ไม่จำเป็นต้องเป็นเครื่องจักรราคาแพงหรือเทคโนโลยีดิจิทัลเท่านั้น

ตัวอย่างเช่น

- ด้านพืช : ใช้ระบบน้ำอัตโนมัติและเซนเซอร์วัดความชื้นในแปลงทุเรียน เพื่อลดการใช้น้ำและเพิ่มคุณภาพผลผลิต
- ด้านปศุสัตว์ : ใช้ระบบให้อาหารอัตโนมัติและระบบติดตามสุขภาพสัตว์ เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต
- ด้านประมง : ใช้เครื่องให้อาหารอัตโนมัติและระบบตรวจวัดคุณภาพน้ำ เพื่อลดอาหารสูญเสียและเพิ่มอัตราการรอด
- ด้านการแปรรูป : ใช้เครื่องอบแห้งควบคุมอุณหภูมิ เพื่อเพิ่มคุณภาพและราคาสินค้า
- ด้านการจัดการ : ใช้ข้อมูลต้นทุน ผลผลิต และตลาดประกอบการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

9. นวัตกรรมทางการเกษตร หมายถึง การพัฒนา ประยุกต์ใช้ หรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต วิธีการแปรรูป รูปแบบการบริหารจัดการ หรือรูปแบบการตลาดสินค้าเกษตร โดยอาศัยความรู้ เทคโนโลยี ภูมิปัญญา หรือแนวคิดใหม่ที่แตกต่างจากวิธีการเดิม หรือสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มประสิทธิภาพจากการดำเนินงานที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มโอกาสทางการเกษตร ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตและคุณภาพ สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน

ตัวอย่างนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้ในโครงการ

ประเภทนวัตกรรม	ตัวอย่างการนำมาใช้	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. นวัตกรรมผลิตภัณฑ์	พัฒนาข้าวเป็นผลิตภัณฑ์อาหารสุขภาพ หรือแปรรูปผลไม้เป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง	เพิ่มมูลค่าและขยายตลาด
2. นวัตกรรมกระบวนการผลิต	ปรับวิธีการปลูกโดยใช้ข้อมูลความต้องการน้ำและธาตุอาหารของพืช	ลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพ

ประเภทนวัตกรรม	ตัวอย่างการนำมาใช้	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
3. นวัตกรรมการแปรรูป	นำน้ำนมส่วนเกินมาพัฒนาเป็นปุยน้ำอินทรีย์อะมิโนนม	เพิ่มมูลค่าการใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบและลดของเสีย
4. นวัตกรรมการบริหารจัดการ	ใช้ข้อมูลต้นทุน ผลผลิต และตลาดวางแผนการผลิตร่วมกันของกลุ่มเกษตรกร	ลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพ
5. นวัตกรรมการตลาด	พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับและสร้างแบรนด์สินค้าที่มีอัตลักษณ์ท้องถิ่น	เพิ่มความเชื่อมั่นและโอกาสในการจำหน่าย

10. เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ หมายถึง เทคโนโลยี วิธีการ เครื่องมือ อุปกรณ์ องค์ความรู้ หรือแนวทางการพัฒนาและประยุกต์ใช้สิ่งใหม่หรือสิ่งที่ปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งมีความเหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพ ทรัพยากร ภูมิสังคม สภาพการผลิต ศักยภาพและความพร้อมของเกษตรกร ตลอดจนความต้องการของตลาดในพื้นที่ โดยสามารถนำไปใช้ได้จริง มีความคุ้มค่า และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตหรือคุณภาพ ยกระดับการแปรรูปและการตลาดสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน

หลักการพิจารณาว่าเหมาะสมกับพื้นที่หรือไม่

ประเด็นพิจารณา	แนวทางพิจารณา
1. เหมาะสมกับทรัพยากรและสภาพพื้นที่	สอดคล้องกับดิน น้ำ ภูมิอากาศ และลักษณะการผลิตของพื้นที่
2. เหมาะสมกับสินค้าเกษตร	สามารถแก้ปัญหาหรือยกระดับสินค้าเป้าหมาย ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ หรือประมง
3. เหมาะสมกับเกษตรกร	เกษตรกรสามารถเรียนรู้ เข้าถึง ใช้งาน และดูแลรักษาได้
4. มีความคุ้มค่าและนำไปใช้ได้จริง	ต้นทุนเหมาะสม มีทรัพยากรหรือกลไกรองรับ และสามารถดำเนินการต่อเนื่องได้
5. สร้างผลลัพธ์และมูลค่าเพิ่ม	มีแนวทางวัดผลด้านการลดต้นทุน เพิ่มคุณภาพ ขยายตลาด หรือเพิ่มรายได้เกษตรกร

11. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต หมายถึง การปรับปรุงหรือพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าเกษตรให้สามารถใช้ทรัพยากร ปัจจัยการผลิต แรงงาน เวลา และเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่หรือหน่วยการผลิต ยกระดับคุณภาพผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต ลดความสูญเสีย และเพิ่มผลตอบแทนจากการผลิต โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ศักยภาพของเกษตรกร ความต้องการของตลาด และความยั่งยืนในการประกอบอาชีพ

ตัวอย่างการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในโครงการ

ตัวอย่างการดำเนินงาน	ผลที่แสดงถึงประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น
1. ใช้ระบบน้ำหยดในการปลูกพืช	ลดการใช้น้ำและแรงงาน
2. ปรับปรุงการให้อาหารสัตว์	ลดต้นทุนอาหารต่อหน่วยผลผลิต
3. ใช้ระบบควบคุมคุณภาพน้ำในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ลดอัตราการตายและเพิ่มอัตราการรอด
4. ใช้เครื่องจักรหรือเครื่องทุ่นแรง	ลดเวลาและต้นทุนแรงงาน
5. ปรับปรุงวิธีการผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด	ลดผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพและเพิ่มสัดส่วนสินค้าที่จำหน่ายได้ราคาดี

หมายเหตุ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ไม่ได้หมายถึงการเพิ่มปริมาณผลผลิตเพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากการผลิตเท่าเดิมโดยใช้ต้นทุนและทรัพยากรน้อยลง หรือผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงขึ้นจนจำหน่ายได้ราคาดีขึ้นก็ได้ ดังนั้น ในการประเมินผลโครงการ ควรพิจารณาตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับสินค้าแต่ละชนิด เช่น ต้นทุนต่อหน่วย ผลผลิตต่อไร่ อัตราการรอด คุณภาพสินค้า และรายได้สุทธิของเกษตรกร เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน

12. การลดต้นทุนการผลิต หมายถึง การดำเนินการเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร โดยการปรับปรุงวิธีการผลิต การบริหารจัดการปัจจัยการผลิต การใช้ทรัพยากรและแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ เพื่อให้มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง โดยยังคงรักษาหรือยกระดับปริมาณและคุณภาพผลผลิต ทั้งนี้ ให้พิจารณาเปรียบเทียบต้นทุนก่อนและหลังการดำเนินงาน ภายใต้เงื่อนไขการผลิตที่เหมาะสมและสามารถตรวจสอบได้

ตัวอย่างการลดต้นทุนการผลิต

แนวทางดำเนินงาน	ตัวอย่างผลที่เกิดขึ้น
1. ลดการใช้ปัจจัยการผลิต	ใช้ปุ๋ยและสารป้องกันศัตรูพืชตามความจำเป็น
2. ลดต้นทุนแรงงาน	ใช้เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ทุ่นแรง
3. ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	ใช้ระบบน้ำหยดเพื่อลดการใช้น้ำ
4. ลดความสูญเสีย	ปรับปรุงวิธีเก็บเกี่ยวและจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
5. ใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรในพื้นที่	ลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งและจัดหาปัจจัยการผลิต

วิธีวัดผลสำหรับโครงการ

ควรใช้ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย เป็นตัวชี้วัดหลัก เช่น บาทต่อกิโลกรัม บาทต่อไร่ หรือบาทต่อตัว ตามลักษณะสินค้าเกษตร

สูตรคำนวณร้อยละการลดต้นทุนการผลิต

$$\text{ร้อยละการลดต้นทุนการผลิต} = \frac{\text{ต้นทุนก่อน} - \text{ต้นทุนหลัง}}{\text{ต้นทุนก่อน}} \times 100$$

ตัวอย่าง : ก่อนเข้าร่วมโครงการมีต้นทุน 5,000 บาทต่อไร่ หลังดำเนินงานเหลือ 4,000 บาทต่อไร่ แสดงว่าต้นทุนลดลงร้อยละ 20

13. การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร หมายถึง การดำเนินการเพื่อยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจของสินค้าเกษตร โดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การสร้างอัตลักษณ์และแบรนด์ ตลอดจนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และช่องทางการตลาด เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มราคาจำหน่ายหรือผลตอบแทนจากสินค้าเกษตร และสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ตัวอย่างการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

แนวทาง	ตัวอย่าง
1. การแปรรูป	น้ำนมดิบแปรรูปเป็นชีสหรือโยเกิร์ต
2. การยกระดับคุณภาพ	ผลิตข้าวให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพสม่ำเสมอ
3. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม	ใช้ระบบอบแห้งและคัดขนาดผลผลิตเพื่อลดความเสียหาย
4. การสร้างแบรนด์และบรรจุภัณฑ์	บรรจุผลไม้คุณภาพสูงพร้อมตราสินค้า
5. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	นำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์
6. การเชื่อมโยงตลาด	ผลิตสินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาดและจำหน่ายในช่องทางที่ให้ราคาสูงขึ้น

หมายเหตุ : การเพิ่มมูลค่าไม่จำกัดเฉพาะการแปรรูปสินค้าเท่านั้น แต่รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพ ลดความสูญเสีย สร้างความแตกต่าง และตอบสนองความต้องการของตลาด โดยพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจริงต่อรายได้และผลตอบแทนของเกษตรกรเป็นสำคัญ

14. การเชื่อมโยงตลาด หมายถึง การดำเนินการเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรหรือกลุ่มผู้ผลิตกับผู้ซื้อและผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนการพัฒนาช่องทางการจำหน่ายและเครือข่ายทางการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งด้านชนิด ปริมาณ คุณภาพ และระยะเวลาการส่งมอบสินค้า เพื่อให้เกิดตลาดรองรับผลผลิตอย่างต่อเนื่อง เพิ่มโอกาสในการจำหน่าย เพิ่มอำนาจต่อรอง และสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน

15. แผนพัฒนาสินค้าเกษตรมูลค่าสูง หมายถึง แผนการดำเนินงานที่จัดทำขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ สินค้า เกษตรกร ต้นทุน การผลิต ตลาด และปัญหาที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม วิธีการดำเนินงาน เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้ หน่วยงานรับผิดชอบ ระยะเวลา งบประมาณ และตัวชี้วัดผลสำเร็จไว้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างการเชื่อมโยงตลาดในโครงการ

- การเชื่อมโยงผู้ซื้อกับผู้ผลิต เช่น ทำข้อตกลงซื้อขายผลผลิตล่วงหน้าระหว่างกลุ่มเกษตรกรกับโรงงานแปรรูป
- การเชื่อมโยงตลาดสมัยใหม่ เช่น จำหน่ายสินค้าให้ห้างค้าปลีก ร้านอาหาร โรงแรม หรือแพลตฟอร์มออนไลน์
- การเชื่อมโยงตลาดตามความต้องการ เช่น วางแผนการผลิตให้ตรงตามชนิด ปริมาณ คุณภาพ และช่วงเวลาที่ผู้ซื้อต้องการ
- การสร้างเครือข่ายทางการตลาด เช่น รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อรวบรวมผลผลิต เพิ่มอำนาจต่อรอง และลดต้นทุนการขนส่ง
- การพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรมูลค่าสูง เช่น เชื่อมโยงผลผลิตที่ได้มาตรฐานกับตลาดเฉพาะที่ยอมรับคุณภาพและให้ราคาสูงขึ้น

16. ข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) หมายถึง ข้อมูลสถานการณ์ก่อนเริ่มดำเนินกิจกรรมยกระดับสินค้าเกษตร ซึ่งใช้เป็นฐานในการเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงภายหลังดำเนินงาน เช่น จำนวนเกษตรกร พื้นที่ผลิต ปริมาณผลผลิต ต้นทุน ราคาจำหน่าย และรายได้จากสินค้าเกษตรเป้าหมาย

17. รายได้สุทธิจากสินค้าเกษตรเป้าหมาย หมายถึง รายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรเป้าหมายหลังหักต้นทุนการผลิตตามรายการที่กำหนดไว้ในวิธีการเก็บข้อมูลของโครงการ โดยต้องใช้หลักเกณฑ์การคำนวณต้นทุนอย่างสม่ำเสมอในการเปรียบเทียบก่อนและหลังดำเนินงาน

18. รายได้เฉลี่ยด้านการเกษตรของเกษตรกรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 หมายถึง การที่เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากสินค้าเกษตรหรือบริการทางการเกษตรที่ได้รับการพัฒนาภายใต้โครงการ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ในช่วงเวลาอ้างอิงก่อนดำเนินโครงการ โดยคำนวณจากผลต่างของรายได้หลังและก่อนดำเนินโครงการเทียบกับรายได้ก่อนดำเนินโครงการ และใช้ข้อมูลที่มีหลักฐานประกอบและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้ การเปรียบเทียบต้องใช้ช่วงเวลาและหลักเกณฑ์การคำนวณที่สอดคล้องกัน

ตัวอย่างการคำนวณ

รายการ	จำนวนเงิน
1. รายได้ก่อนดำเนินโครงการ	100,000 บาท/ปี
2. รายได้ที่ต้องเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 10%	10,000 บาท/ปี
3. รายได้หลังดำเนินโครงการที่ต้องทำให้ได้	110,000 บาท/ปี
4. ผลการประเมิน	เพิ่มขึ้น 10% บรรลุเป้าหมาย

สูตรคำนวณ

$$\text{ร้อยละรายได้ที่เพิ่มขึ้น} = \frac{\text{รายได้หลัง} - \text{รายได้ก่อน}}{\text{รายได้ก่อน}} \times 100$$

ตัวอย่าง : หากรายได้ก่อนดำเนินโครงการ 100,000 บาท และรายได้หลังดำเนินโครงการ 115,000 บาท รายได้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ซึ่งถือว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

19. ผลผลิต (Output) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการ ซึ่งสามารถตรวจนับหรือรายงานได้ เช่น จำนวนท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนา จำนวนสินค้าเกษตรเป้าหมาย จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วม และจำนวนแผนพัฒนาที่ได้รับการจัดทำหรือดำเนินการ

20. ผลลัพธ์ (Outcome) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการนำผลผลิตหรือกิจกรรมของโครงการไปใช้ประโยชน์ เช่น ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น ต้นทุนลดลง คุณภาพสินค้าดีขึ้น มีช่องทางตลาดเพิ่มขึ้น หรือรายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้น

21. ตัวชี้วัดผลสำเร็จของโครงการ หมายถึง เกณฑ์หรือค่าที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้วัดและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ ทั้งในด้านผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบตามความเหมาะสม โดยกำหนดให้สามารถวัดผลหรือตรวจสอบได้จากข้อมูลเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ เพื่อแสดงระดับความสำเร็จเมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างตัวชี้วัดผลสำเร็จของโครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง

ประเภทตัวชี้วัด	ตัวอย่าง
1. ด้านผลผลิต (Output)	จำนวนท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง
2. ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม	จำนวนสินค้าเกษตรที่นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่มาใช้
3. ด้านประสิทธิภาพการผลิต	ร้อยละของต้นทุนการผลิตที่ลดลง หรือประสิทธิภาพการผลิตที่เพิ่มขึ้น
4. ด้านรายได้เกษตรกร	ร้อยละของรายได้เกษตรกรที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับข้อมูลฐาน
5. ด้านการตลาด	จำนวนสินค้าเกษตรที่มีช่องทางจำหน่ายหรือมีการเชื่อมโยงตลาดเพิ่มขึ้น

22. การติดตามและประเมินผล หมายถึง กระบวนการรวบรวม ตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานและผลลัพธ์ของโครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเปรียบเทียบกับแผนงาน เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อประเมินความก้าวหน้า ผลสำเร็จ ประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมทั้งนำผลการติดตามและประเมินผลมาใช้ประกอบการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบของการติดตามและประเมินผล

- การติดตามความก้าวหน้า ตรวจสอบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามแผนและระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่
- การประเมินผลผลิต ตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เช่น จำนวนท้องถิ่นและสินค้าเกษตรที่ได้รับการพัฒนา
- การประเมินผลลัพธ์ ประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้ การลดต้นทุน และการเพิ่มรายได้ของเกษตรกร
- การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ระบุข้อจำกัดและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ
- การนำผลไปใช้ประโยชน์ นำข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลไปปรับปรุงแนวทางดำเนินงานและวางแผนพัฒนาในปีงบประมาณถัดไป

23. ระบบฐานข้อมูล 500TB หมายถึง ระบบฐานข้อมูลที่ใช้จัดเก็บและเชื่อมโยงข้อมูลการดำเนินงานของโครงการ เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ วางแผน ติดตาม และประเมินผล โดยข้อมูลควรเชื่อมโยงตั้งแต่ท้องถิ่น สินค้าเกษตร เกษตรกร การผลิต ต้นทุน ตลาด รายได้ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

24. การบูรณาการการทำงาน หมายถึง การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ดำเนินงาน แลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากร รวมทั้งติดตามและประเมินผลร่วมกัน โดยใช้ความเชี่ยวชาญและบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน และบรรลุเป้าหมายของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม

ตัวอย่างการบูรณาการการทำงานในโครงการ

- ด้านการวางแผน : หน่วยงานด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาสินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่
- ด้านการดำเนินงาน : หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และปัจจัยการผลิตตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน
- ด้านข้อมูล : แลกเปลี่ยนและใช้ข้อมูลร่วมกันผ่านระบบสารสนเทศ เช่น ระบบ 500TB เพื่อประกอบการวางแผนและติดตามผล
- ด้านการตลาด : ประสานหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการ เพื่อเชื่อมโยงตลาดและสร้างโอกาสในการจำหน่ายสินค้า
- ด้านการติดตามประเมินผล : ร่วมกันติดตามความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และผลลัพธ์การพัฒนารายได้ของเกษตรกร